

O původu pruhů

Neodarwinisté se shodují, že jsou to právě krizové situace plné nezdaru a ohrožení, které jsou v konečném důsledku hlavní hybnou silou vývoje druhů. Například srst by nevznikla, kdyby některým savcům nebyla po nějakou dobu pořádná zima. A naopak, nebýt dávného zkrocení ohně, mohli jsme i my pečovat o své tělo spíš kartáčem než pleťovými krémy. Technický pokrok pak nejčastěji posouvá kupředu válka nebo alespoň její hrozba.

Splav! se krizovým situacím odvážně vystavuje již osmým rokem. Poosmé tak mají členové redakce možnost seznámit se vedle české mluvnice, svijanského piva, vídeňské kávy nebo tuzemského rumu také s jičínskou pohotovostí. Tato možnost byla v minulosti využívána podstatně častěji, než by se dalo očekávat, a redaktoři, vyplňující ve svém zaměstnání před festivalem *žádost o dovolenou na zotavenou*, se většinou neubrání nervóznímu smíchu hráče ruské rulety.

Přirozeně občas nastanou ty chvíle, kdy zrovna nikdo neoneomocní, nikdo se nezraní, nikomu neulétnou včely ani neuteče kůň. Zdaleka to však neznamená, že je vyhráno. Druhým nejcitlivějším místem redakce je technika. Čas od času tak místo psaní opravujeme tiskárnu, počítače, bojujeme s nečekanými záludnostmi softwaru. Data zálohujeme podstatně častěji než dříve. Loni byl také zapotřebí nemalý výkon, abychom v redakci zajistili příkon.

Je dost možné, že zhruba v oblasti této věty spatříte stejně jako včera několik pruhů. Nejsou součástí letošního designu Splav!u, neděláme je úmyslně. Ať už to byl pan Darwin nebo pan Murphy, povedlo se mu tentokrát bezchybně zasáhnout asi nejhůře nahraditelný článek celého technického zázemí, které využíváme, abychom vám doručili ranní čtivo k jubilejnímu koláči – kopírku v městské knihovně.

Autorizovaný servis o víkendu nepracuje a improvizovaná nedělní řešení amatérů, byť odhodlaných, nevidí příliš rád.

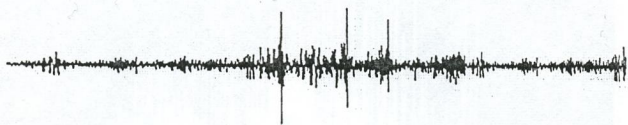
Pokuste se tedy, prosím, případné pruhy na vašem Splav!u dočasně přežít. Nahradíme vám je mimořádně kvalitním obsahem příštích čísel.

ÚVODNÍK

Ondřej Šmejkal

Poezie nové doby

NOTICE

Mnozí říkají, že doba poezie dávno odezněla, někteří dokonce i praví, že poezie je mrtvá. Tvrzení jsou to silná, v oku milovníka krásné literatury se při nich zajisté zalaskne i slzička, někteří popotahují, jiní se k tomu staví vysloveně tragicky a jen malá hrstka to bere spíše s úsměvem. Osobnosti jako Vítězslav Nezval, Jaroslav Seifert nebo Jiří Kolář se již nerodí a mladí lidé už vlastně o krásnou literaturu ani nestojí. Zkrátka a dobře: „nová doba“.

Potřeba poezie však nezmizela! Ještě stále žije její duch, lidé stále potřebují pohladit na duši a zahrát kapitélem mrznoucí srdíčko. Tento duch však pochopil, že na papíře bude již spíše strádat a nikdy se zde nedočká oslav, jaké mu dříve poskytovaly tisíce nadšených čtenářů, kteří nedočkavě postávali před knihkupectvími a čekali na nově vyšlé básně hvězd literárního nebe.

Duch poezie si proto musel hledat i jiné možnosti uplatnění. A skutečně, projevil neskonalou touhu po novém životě! Objevil nové zdroje krásna, které pozvedají lidské bytí k metám nejvyšším. Přitom mu stačilo tak málo – míč, branky, trávník a 22 lidí rozdělených na dvě družstva. Zatímco dříve básník zasedl ke stolu, smočil brk v kalamáři a jal se psát, dnes obuje kopačky a místo pera kouzlí s míčem. Ano, právě kopaná se stala poezií nové doby – poezií pro masy, vytvářející nový svět plný zážitků a zábavy. Právě v ní našla své naplnění dávná idea poetismu!

Probíhající mistrovství světa je v podstatě svátkem poezie – odtud i souvislost s festivalem našim. Zatímco my se soustředíme na krásu literární, soustředí se miliony lidí po celém světě na krásu fotbalovou. Ač se to snad nezdá, požitek ze čtení poezie a ze sledování poezie *druhé* vykazuje velmi podobné rysy. Verše mohou být promyšlené jako trenérova taktika, tragické jako gól obdrženy v nastavení, mohou polaskat jako povedená klička, mohou být špatné jako zápasy Chmelu Blšany, řízné jako drsný obránce, nebo naopak jemné jako oblouček klesající do sítě. Gól je jako dobrá pointa, hvizd rozhodčího césura a přihrávka odděluje jednotlivé verše hry.

Mnozí tvrdí, že kopaná je sport hrubý. Z určitého pohledu to tvrdit lze, pohledme však i do svých řad! Vždyť třeba národní umělec Nezval pomočil nohu policistovi. A co teprve prokletí básníci, co Gellner, co Puškin? Vždyť on ani ten Fráňa nebyl zdaleka svatý! Poezie je věc duše a kdo má duši rozervanou, ten se rád rve s ostatními.

Je s podivem, že na souvislost kopané a literatury doposud nebylo náležitě upozorněno. Jen málokterý literární kritik se o fotbalu vůbec kdy zmíní. A co teprve školy, které se zabývají výchovou nových literátů?! Je přímo zarážející, že nahlédneme-li do jejich studijních plánů, nalezneme sice kurzy tvůrčího psaní, že by se ale vyučovala (byť i volitelně) alespoň míčová technika, hlavičkování či střelba na branku, to ani náhodou.

Situace však není neřešitelná. Až dnešní básníci pochopí, že bez míče se neprosadí, i když budou nabíhat do nadějně pozice v pokutovém území poezie, snad zaujmou ke kopané jiný postoj. Odmítat ji je jako opovrhovat jedním druhem básnictví.

Jan Chromý

PROGRAM

10.00 městské divadlo

Sobotecké reminiscence

Filmy z archivu

Uvádí Jan Bílek

13.30 **Poetické odpoledne**

Zastavení 1. – Šolcův statek

Písně Petra Ebena a Píseň písní, Konzervatoř Pardubice

Zastavení 2. – Zahrada Šrámkova domu

Poetická pozvánka na výstavu Vzpomínky

Režie manželé Novákovi

Po skončení se možno připojit k položení květin na Šrámkův hrob

16.30 chrám sv. Máří Magdaleny

Koncert duchovní hudby

Sylvia Čmugrová (mezzosoprano), Jiřina Pokorná (varhany), Alfred Strejček (recitace)

19.30 sál spořitelny

Tam v tom domě na náměstí

Obrázky ze života a práce manželů Hejnových

Účinkují Marta Hrachovinová, Jaroslav Chrpa, Alfred Strejček, Aleš Vrzák, Jiří Hraše

22.00 zahrada ŠD

Reportáž točená na oprátce

Záznam z procesu s Miladou Horákovou

JÍDELNÍČEK

Snídaně: Jubilejní koláč, čaj se sirupem

Oběd:

Hovězí vývar s nudlemi

Hamburská vepřová kýta s knedlíkem

Večeře: Zapečené těstoviny s uzeným masem, zelný salát

Česká knižnice – řada základních děl české literatury

V programu letošního ročníku Šrámkovy Sobotky byla i prezentace České knižnice vydávané v Nakladatelství Lidové noviny. Protože se z technických důvodů prezentace nemůže uskutečnit a nechceme vás ochudit o informace o tomto zajisté zajímavém projektu, přinášíme Vám alespoň shrnující článek prof. Jiřího Holého.

Již od obrozenských dob se datovaly pokusy o soustavné vydávání textů české literatury. Byly to především památky starého písemnictví, které se objevovaly v edicích Palackého, Čelakovského, Erbena a dalších. V druhé polovici 19.

století vydával nakladatel Kober Národní bibliotéku, která shromáždila spisy klasiků od Komenského po Němcovou a Hála. Následovaly další edice, Laichterovi Čeští spisovatelé 19. století, Novočeská knihovna v České akademii věd a umění, v době německé okupace Národní klenotnice. . . Pochopitelně, že do všech těchto řad, které chtěly vytvořit cosi jako zlatý fond nebo kánon české literatury, se promítaly obchodní zájmy nakladatelů, postoje editorů a jejich pečlivost a také zásahy cenzury. Ty byly patrné v nejrozsáhlejším podobném projektu, Národní knihovně, která od počátku 50. let dvacátého století až do let osmdesátých dosáhla 100 svazků. Byla soustředěna ke klasice 19. století. Starší literaturu pominula vůbec a 20. století představila jen výběrově, mnozí autoři nevyhovovali dobovým kritériím literárním (Weiner, Orten), nebo ideovým a politickým (Deml, Durych, Čep, Hostovský).

Naproti tomu ediční řada, kterou zde chci představit, Česká knižnice, je koncipována jako edice, která obsáhne celou českou literaturu. Začala vycházet v roce 1997 v nakladatelství Český spisovatel, po jeho zániku v Nakladatelství Lidové noviny a dosud přinesla 45 svazků. Česká knižnice usiluje o to představovat hodnotná díla bez ohledu na občanskou, ideovou a literární orientaci jejich tvůrců. Z dosud vydaných svazků náleží 7 do starší literatury, 19 do období 19. století a stejný počet do literatury století dvacátého, včetně žijících autorů (Škvoreckého *Zbabělci* a Grušův *Dotazník*). Z literatury nevylučujeme nikoho z ideologických či morálních důvodů. Vydáváme autory, kteří byli potlačeni minulým režimem (Křelina, Zahradníček, Michal), stejně jako přesvědčené prvorepublikové komunisty (Vančura, Olbracht) nebo ty, kdo se pozdější tvorbou zkompromitovali, ale ještě předtím vytvořili pozoruhodná díla (Řezáčovo *Rozhraní*, Majerové *Přehrada*). V české literatuře totiž nemáme tolik vrcholných hodnot, abychom si mohli dovolit je ignorovat.

Základem edice jsou pochopitelně texty, které jsou obecně známé. Z nich zde vyšel například Komenského *Labyrint*, Máchův *Máj*, Erbenova *Kytice*, Němcové *Babička* i povídky, Nerudovy básnické sbírky, Vrchlického lyrika, Jiráskovy *Staré pověsti české*, z novějších autorů díla F. X. Šaldy, Karla Tomana, Viktora Dyka, Vladislava Vančury, Ivana Olbrachta, Karla Čapka, Jana Zahradníčka. . . Mezi ně patří také svazek Fráni Šrámka, jedna z posledních edic znalce autorova díla Mojžíra Otruby, která obsahuje sbírky *Modrý a rudý* a *Splav*, román *Stříbrný vítr*, hru *Léto* a obsáhlý editorův literárněhistorický komentář. Vedle nesporných klasiků vydává Česká knižnice i díla, která jsou méně známá, ale z různých důvodů si zasluhují pozornost – k nim patří např. Kořínkovy *Staré paměti kutnohorské* z 18. století, *Básně* Máchova současníka V. B. Nebeského, Sládkova *Má Amerika* (fejetony a příběhy napsané během amerického pobytu nebo jím inspirované) či *Poetistická próza* (obsahuje vedle Vančury i prózy K. Konráda a J. J. Paulíka). Tradiční rámec národní literatury psané česky překračujeme také tím, že přinášíme i díla jinojazyčná, jež vyrůstají z českého prostředí. Vždyť čeština nebyla prvním, ale vlastně až pátým spisovným jazykem na našem území (po staroslověnině, latině, hebrejštině a němčině). Proto v České knižnici vyšly vedle českých i staroslověnské a latinské legendy (*Středověké legendy o českých světcích*), k vydání na rok 2006 se připravuje svazek kázání českoněmeckého osvícence Bernarda

Bolzana (*Exhorty*, připravil a přeložil Jaromír Loužil). Další změnou ve srovnání se zavedeným kánonem „vysoké literatury“ je to, že Česká knižnice přihlíží k dobové produkci konzumní a zábavné. Dva takové svazky lidové četby ze 17. a 18. století připravil Jaroslav Kolár: *Tři knížky lidového čtení (Meluzína, Magelona, Jenovefa)* a *Tříkrát rozprávky o jednom hrdinovi (Ezop, Ejlenšpige, Paleček)*. Z doby obrozenské čerpá nedávno vydaný výbor Lenky Kusákové *Zábavné povídky raného obrození* a z konce 19. století výbor z humoristických próz Ignáta Herrmanna *Nedělní povídky*, který uspořádal Přemysl Rut. Tato díla nemají jen naivní půvab a patinu minulých časů, často se z nich také dozvídáme, jak naši předkové žili, oblékali se a jedli, jak se namlouvali a milovali.

Každý svazek je pečlivě edičně připraven, má lektora a někdy i vědeckého redaktora, který spolupracuje s editorem na výsledném textu. Srovnávají se obvykle rukopis, časopisecké znění a jednotlivá vydání, odstraňují se chyby, zásahy cenzury apod. Někdy sledování historie textu přesahuje odbornou rutinu a může vést k zajímavým objevům. Z připravovaných svazků jsou to třeba básně Konstantina Biebla, u nichž většinou existuje několik variant (různá knižní vydání, otisk v časopise, verze v pozůstalosti), které se navzájem značně odlišují, nebo slavný Durychův román *Bloudění*. Autor jej za života vydal několikrát (obě posmrtná vydání svévolně zasahovala do textu a nelze je brát v úvahu) a postupně jej upravoval podle připomínek odborného historika. Ve všech těchto i jiných případech je třeba pečlivě vyhledat dostupná znění, srovnat je, rozhodnout se pro výchozí text, který bude otištěn, a komentovat ostatní verze.

V České knižnici je součástí svazku také komentář literárního znalce, který seznamuje čtenáře s dílem a jeho vznikem, dobovým kontextem, souvislostmi autorovy tvorby a žánru, dobovým i pozdějším ohlasem apod. Nechceme psát „vyprávěcí“ doslovy, ale poskytnout informace, které mohou obohatit čtení textů. Tyto komentáře se liší svazek od svazku, například kritické vydání všech básnických sbírek Jana Zahradníčka doprovází důkladný komentář obou editorů Jitky Bednářové a Mojmíra Trávníčka, která je vlastně malou zahradníčkovskou monografií v rozsahu 200 stran. Naopak edice Komenského *Labyrintu světa a Truchlivého* je opatřena jen stručnými poznámkami Jaroslava Kolára. Předpokládáme totiž, že komeniologická literatura je k dispozici v dostatečně širší, zatímco Zahradníčkovi se věnuje soustavná pozornost až v poslední době.

S podobným záměrem se připravuje skladba jednotlivých ročníků, kterou schvaluje vědecká rada České knižnice (v ní jsou zastoupeni přední literární vědci i univerzitní a gymnaziální učitelé). Snažíme se vyhnout autorům, jejichž díla byla vydána nedávno nebo jsou v kvalitních edicích stále dostupná na trhu. Proto v České knižnici dosud nevyšel např. Jan Čep, Egon Hostovský, Jaroslav Seifert, Bohumil Hrabal, Karel Šiktanc a další, i když do ní bezpochyby patří. Počítá se s nimi v následujících letech. Snažíme se také udržovat proporce mezi historickými obdobími i literárními druhy a žánry. V každém ročníku jsou vždy zastoupena díla různých časových období i různých žánrů. V roce 2006 tak vychází třetí, závěrečný svazek Sládkových *Básní* (edice a komentář Milada Chlívková a Milan Jankovič; je to první kriticky ověřené vydání předního lumírovského autora), zmíněný výbor Bolzanových kázání *Exhorty*, soubor pěti nejlepších romanet Jakuba Arbese (edice

Martina Sendlerová, komentář Jaroslava Janáčková), román Jaroslava Havlíčka *Neviditelný* (edice Marie Havránková, komentář Marie Mravcová a Nella Mlsová; svazek obsahuje kromě jiného kapitolu z dosud nevydané původní verze díla) a pětice vrcholných sbírek Viléma Závady (*Panychida, Siréna, Cesta pěšky, Hradní věž, Na prahu*). Na příští léta jsou připraveny Rvačovského *Masopust*, zábavná a barvitá alegorie z 16. století (od první edice 1580 nevyšla), Prefátova *Cesta z Prahy do Benátek*, Máchovy prózy a deníky, hry Karla Čapka, trojice psychologických próz Marie Pujmanové o dětství a mládí (*Pod křídly, Pacientka doktora Hegla, Předtucha*), Němečkův román *New York zamlženo*, básně Josefa Kainara, prózy Josefa Jedličky a další.

Problémem České knižnice je nedostatek zájmu čtenářů. Některé svazky byly sice překvapivě úspěšné (*Středověké legendy*, Komenský), z jiných se však prodala jen nepatrná část nákladu (Adam Michna z Otradovic, Schulzův *Kámen a bolest*, soubor díla Karla Michala). I když vezmeme v potaz, že zájem o četbu obecně klesá, je přece zarážející, že se – přes všechnu propagaci – nenajde ani několik stovek pravidelných čtenářů, kteří by byli ochotni věnovat zhruba tisíc korun ročně na koupi kvalitně připravených a slušně vypadajících děl české klasiky. Změnu k lepšímu snad přinese sleva pro odbornou veřejnost a studenty: starší tituly ze skladu se nabízejí za poloviční cenu a nové o 25 procent levněji. Distributoři jsou k dispozici téměř na všech katedrách české literatury či bohemistiky českých vysokých škol.

Nezbývá než doufat, že česká literatura po ideologických čistkách přečká i diktát trhu a komerce a že Česká knižnice dosáhne plánovaných 200 svazků.

Jiří Holý

Červencový draft nepřinesl výrazná překvapení

V sobotu odpoledne proběhl v prostorách Šrámkova domu tradiční draft recitátorské ligy. Ačkoli se manažeři jednotlivých týmů rozhodli jednat v uzavřeném prostředí sálu a nikoli na zahradě, jak bylo původně avizováno (čímž ovšem investigativní reportéry našeho listu neodradili), záhy se ukázalo, že letošní výběr nepřináší žádné šokující novinky, a byť oproti loňskému roku došlo k drobným personálním změnám, jednotlivé týmy si i v nadcházející sezóně drží vyrovnanou úroveň.

Jak hráči, tak šéfové jednotlivých klubů dávali najevo odhodlání vyřešit organizační část ligového klání co nejrychleji a zahájit intenzivní trénink. „*Musíme to dát nějak dohromady. Pravé a levé křídlo, to je pro kočku*,“ uvedla hned v úvodu jedna z draftovaných hráček. „*Jakživo jim není nic recht*,“ vyjádřila však současně své pochybnosti. Příliš optimistická nebyla ani Hana Nela Palková, jedna z největších hvězd akce; v posledních měsících zaznamenala několik výrazných úspěchů, podle jejích slov ji však vysokým bodovým rozdílem překonává jakýsi *Katzenstein*, a to již od přijímacích

zkoušek na přírodovědnou větev gymnázia. Zmíněný hráč, veřejnosti kupodivu zatím neznámý, nebyl ovšem do draftu zařazen.

Nekonformní Ivanka Myšková, další ze špiček sestavy, v tričku s pirátským symbolem a za živé gestikulace nejen popsala svou již tradiční předdraftovou přípravu, ale obsáhle pojednala rovněž *O původu nervalu*. O prominentním postavení této hráčky svědčí skutečnost, že bezprostředně poté, co získala angažmá, jí byl nabídnut přestup. Jak se Myšková nakonec rozhodne, nebylo do konce setkání známo.

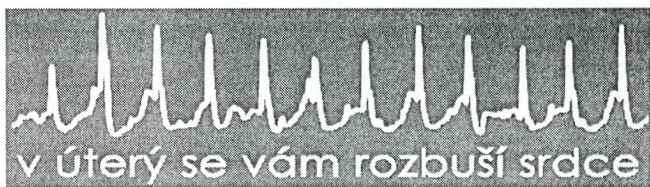
Sportovci se vesměs shodli, že draft pro ně představuje značnou zátěž. „*Neměla jsem ani sílu vykřiknout*,“ svěřila se Kateřina Veselovská, „*zdálo se mi, že běžím na místě*.“ Pocit slabosti přiznali i další borci, někteří z nich neváhali dát svým emocím průchod ještě před podpisem smluv. „*Pomíjivost, samá pomíjivost*,“ shrnula starozákonním citátem své dojmy účastnice, jejíž dlouhé nohy, cudně prosvítající pod dresem nadčasového střihu, budou nepochybně ozdobou mužstva i v nejvyšších soutěžích. „*Co se dělalo, bude se znovu dělat*.“ Marie Lehotská zašla ještě dál a ve svém emotivním proslovu vybidla přítomné: „*Jděte do chléva nebo na pastvu za kravami*.“ Naproti tomu Lenka Kalvodová hýřila spokojeností: „*Mám dnes takovou zvláštní náladu. Všechno se mi líbí. Bavím se*.“ O jejím angažmá v sestavě trenéra Radovana Lipuse bylo rozhodnuto hned na začátku, stejný tým posílí i její kolega z ruské reprezentace Štěpán Vimr. Velký zájem byl o dohodu s klubem Jiřího Šlupky Svěráka, který kromě prvoligového výběru sestavil ještě záložní celek.

Někteří hráči si ve vyrovnaném konkurenčním boji „*to nejzajímavější nechali na konec*“. Jmenujme Otakara Blahu, jehož tajnou zbraní je *Meditace*, či sehrané duo z Eisnerovy líhně *Holečka a Panečka*. Jiní, zejména ti ostřílenější, přiznávali, že s přibývajícím zkušenostmi zanedbávají důslednou přípravu z předchozích let. Miluše Vlková či Magdaléna Hrázká namísto účasti v draftu odpočívaly na koupališti, jinou hráčku jsme přistihli v cukrárně, kde ladila formu zákuskem a cigaretou a netajila se skutečností, že draft považuje za formalitu. Řada přeborníků musela úvodní setkání oželeť pro nemoc či z jiných objektivních příčin. Nějaká ta překvapení nás tedy možná přece jen ještě čekají. Můžeme se jen dohadovat, uvidíme-li letos na hrací ploše například Hanu Zobačovou, Tomáše Holubce či Denise Jerieho. Zde je nutno vyjádřit obdiv jednomu odhodlanému špílmachrovi, který se draftu zúčastnil navzdory zraněné noze a neúčasti spoluhráčky. Zhostil se úkolu se ctí.

Pochmurná atmosféra, v níž jednání za zavřenými dveřmi probíhalo a v níž často zaznívalo slovo *smrt*, se rozptýlila až při závěrečném podepisování smluv na zahradě. Všichni hráči se probojovali do elitních klubů, sezóna tedy může začít a fanoušci se i letos nepochybně dočkají vysoce kvalitní a divácky atraktivní podívané.

Jana Melková

Múzy na dovolené?

Pročítání textů zaslaných do letošní literární soutěže skrývalo mnohá milá překvapení. Kde jinde si člověk již poněkud odrostlý může tak krásně zavzpomínat na poetiku, která kdysi utvářela jeho estetické vnímání než v básních tak jasně odkazujících na klasická díla?

Andrea Bátovská

*Fouká, fouká větríček,
kdepak je můj miláček,
copak asi teď dělá,
snad už za mnou spěchá!*

Nicméně autory a hlavně autorkami textů přece jen nejsou děti, ale (převážně) lidé dospívající, a tak se v poezii i próze zásadně projevuje i jejich sexualita. Ztvárnění jsou různá, pro ukázkou ještě jedna báseň téže autorky:

*Jsi můj jediný muž,
lásky a něhy má tuž,
nikoho kolem nevnímám
a s nikým jiným se nevidám.*

či úryvek z povídky Renaty Strnadové *Anabelle*:

„Žahla tě medúza,“ řekl Ryan. „Pojď!“ vzal mě za ruku (na chvíli jsem úplně zapomněla na bolest!) a utíkali jsme do blízké restaurace pro ocet. Napuchlá čára na lokti a lýtku přestala štípat, ale i tak bolela. Ryan se usmál, vzal mě do náručí a nesl zpátky. Jeho vlasy mi padaly do obličeje a lechtaly po hrudi. Zavřela jsem oči slastí.

Objevovala se samozřejmě i další témata. Častou inspirací byla například krajina a pocity, které v mysli vyvolávají její proměny. (Jakkoli zajímavé mohou být změny rytmu v předchozích ukázkách, právě v další básni je pro plné pochopení všech jejích rozměrů třeba vychutnat si autorskou hru se slovem.)

Je říjen.

Iva Růžičková

*Mlha se válí jak zlá líná ženská po krajině.
Přemnožené myši v mrazivých děrách živoří jen.
Už je říjen.
Pára jde od úst, sladce
slyší krajka jinovatce.
Jest říjen.
Bledé slunce lhostejně na nás popatří jen;
po létě teskní, říjnem se loudá duše plíživá,
že je strážlivá.
První vločka ranou pěstí o zem udeří jen;
Suché listí tváře pitvoří,
umrlá krása jen pokoří.
Je říjen.
Nešťastný pud, když zůstal
Nevyříjen.
Mlha se válí jak zlá líná ženská po krajině.
Až se jí kapsy budou chtíčem nadouvat,
říjen zpráchniví v listopad.*

Však dost již nezaplněného humoru. Ne všechny došlé příspěvky se dají označit za naivní či formálně nezvládnuté. V kategorii prózy zapůsobí zejména krátké poetické textíky Ivy Růžičkové, která se na rozdíl od jiných nesnaží obohatit svět o další záznam pocitů mladého člověka v „podivné“ společnosti. Mezi básněmi potěší cyklus poměrně vyzrálých básní Pavlína Pulcové *Studna*, v níž *luna spí*, nebo formálně i obsahově svěží dílka Marie Zelbové. Ukázky nejen z jejich příspěvků budeme otiskovat v literární příloze *Splav!u*. A pokud byste se také chtěli pochlubit svým literárním umem, Vaše básně či krátké povídky budou v redakci víc než vítány! Kam jinam než do Sobotky by se přece jezdily rekreovat múzy?

Múzy na dovolené

Martin Vídenský

*Odnikud
do nikam
sám sebou
pronikám.
Nevymyslím
nic,
i když chci
sebevíc.*

Z textů zaslaných do literární soutěže vybral
a komentář sepsal Vít Prokopius

Racci

Anita Gregorová (1987)

Volali racci od moře,
ti slaní racci,
flotila racků v příboji
o útes ztroskotala.

Volali tě.

Mluvila voda ve džbánech,
zvonivá voda,
nedávno ještě pod zemí
pokojně vyčkávala.

Mluvila ke mně.

Volali tebe,
volali mne,
volali na nás oba.
Na každého zvlášť.

Možná se jednou potkáme –

Z cyklu Studna, v níž luna spí

Pavčina Pulcová (1975)

„Korunou každé ženy je láska.“ Euripides

Utopena v jasmínových polibcích
Čas zaklet do tlukotu srdce
Závrať z nadechnutí
Vznešená labuti!
Úzkostné holátko!
Bělostná holubice!
Touhy hnízdící v dlaních vzlétají nad úrodnou krajinu
těla
V poduškách trav kvete Sladkobol a Smyslubití
Hluboké tůně skrývají ryby – perleťový lesk
co je rybář chtivý chytí
Poprvé poryvy strmé hroty pokoří
a na zem padne pápěří
jak první sníh
Lásko!
Jasmínová ohlávka
Výkřik
Holubičí peří
Pár krůpějí krve
potřísní
i lilii
Miluji!?

+++

Marina Chládková (1984)

Některá rána
se špatně stínují,
když večer tužkám
olámal hroty
a k ořezání
zbyly jenom nože.

Dětství

Martin Vídenský (1970)

Mávnutí křídel,
prchavé okamžiky
naší svobody.

Milá slečno redaktorko

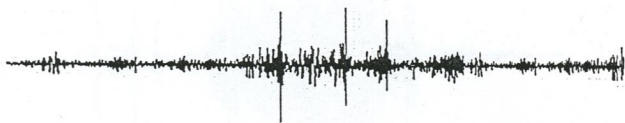
Marie Zelbová (1977)

přestože jste poměrně hezká
a možná i přiměřeně inteligentní
z vašich naivních dotazů je zjevné
že vaše znalosti dané problematiky
jsou velice kusé
dle mého názoru
bude nejvhodnější vyjasnit si celou situaci
při večeři v hotelu
a trochu blíže se seznámit u mě doma
v opačném případě si seberte diktafon
a už mě déle neobtěžujte
mám totiž právě jednání které je velice
opakuji velice důležité
pokud chápete co tím myslím

Okurky

Iva Růžičková (z cyklu Chutné pokrmy)

Několik okurek vznáší se murénovitě v láku, ten se lehce pohupuje a vleče se z něj po vnitřku stopa řetízku, jenž zaručuje kvalitu; cár koprové krajky visí zplihle přes okraj a dole krouží žlutá hořčičná semena, prstence cibule se trhají. Lák leptá kůži na prstech, stéká k zápěstí a ostře čpí, když ruka třímá okurku zvláště zakřivenou, zelenou jako mladá ještěrka. Tužší koneček ještě se štopičkou s hlásitým praštěním vezme za své první a z okurky prýští ocet, jímž je dužina napitá, něžné hrbolky ryjí do patra kyselé brázdy, tak kyselé, až se čelo krabatí a vedrem vyráží na něm pot; některé okurky jako by se nedaly jíst jinak než s funěním a oroseným čelem. Tehdy okurka přesahuje svůj rámec zákusku. Domácí pětilitrovka – lepší než sex!

Vlak jménem umění

Zahájení Šrámkovy Sobotky je často spojeno s rozporuplnými ohlasy. Zvláštní napětí proto bylo cítit před zahájením jubilejním, a to i z toho důvodu, že se po loňském a předloňském speciálně připraveném pořadu mělo jednat (ze dvou třetin) v zásadě o „běžný divadelní provoz“.

Jinými slovy – zahájení mělo tři poměrně samostatné části. První, spíše formální, obstaralo zkušené duo Flodrmánová – Nováková, které si nejprve „naklonily“ starostu a poté předaly pamětní listy zasloužilým účastníkům festivalu. Obě hlavní aktérky této části působily poměrně dobře, za velký klad osobně považuji to, že se neupadlo do přílišného patosu, tak častého pro podobné situace.

Druhá část na rozdíl od té první již slavnostní zahájení uvedla do kolejí, které bychom nazvali uměleckými. Nutno říci, že rozjezd vlaku, který po těchto kolejích jel, byl poměrně pomalý – jakýsi „lyrický úvod“ sestavený z básní Fráni Šrámka vcelku nudil a ze sterility ho nevytrhly ani Šrámkovy nejlepší skladby. Ty totiž byly velmi nečistými řezy od sebe odděleny hrou na housle, která následovala po každé odrecitované básni. Samotná recitace však také nebyla zcela vydařená – zejména přičiněním špatné režie ve stylu „opřít se, recitovat, popojít, opřít se, zahledět se do dálky, recitovat, popojít, sednout si, opřít se“. Nutno přiznat, že na vině za nezdar této části je do značné míry prostor, ve kterém se celé zahájení odehrávalo (tedy v aréně uprostřed sokolovny).

Třetí část nezdar části druhé rychle smazala a vlak jménem umění se ze stavu blízkého vykolejení do kolejí vrátil a konečně se pořádně rozjel. Mohli jsme zhlédnout představení *Romance pro křídlovku* Městského divadla Mladá Boleslav. Ti, kteří po pár předchozích nezdarech divadla očekávali nezdar další, museli být velice překvapeni. I nejvíce přešli z předešlé recitace začali rychle poznávat, že nyní již skutečně o něco jde.

Text hry z Hrubínovy básnické skladby a jeho stejnojmenné filmové povídky umně složil František Skřípek, který sám obsadil titulní roli vypravěče. Jeho recitace (či vyprávění) byla najednou živá, přesvědčivá a působivá, přesto však (nebo spíše a tedy) střídma a uměřená. Pravým opakem k ní byla mladická živost a bláznivost Petra Prokeše v roli Františka. Tyto dvě postavy vytvořily protiklad, protiklad mládí a stárí, protiklad k zbláznění živého, tedy milujícího, a vzpomínajícího. Spojujícím článkem mezi těmito protiklady byla Dagmar Teichmanová v roli Teriny. Právě tato postava byla základní pro dějovou linii silného lyrického příběhu, jednoho z opravdových klenotů české literatury. Zbývající dvě postavy – Viktor v podání Martina Hrubého a dědeček ztvárněný Pavlem Štěpánem –, tak byly odsunuty na vedlejší kolej, rozhodně však ne na kolej vrzající a prorezivělou.

Vyvrcholení slavnostního zahájení bylo tak po mém soudu divadelním zážitkem, jichž na Sobotce příliš mnoho nebývá. Určité obavy, které před představením panovaly, nebyly odůvodněné. Pořadatelé zkrátka vybrali dobře.

Jan Chromý

3x slyšet aneb „Už dnes víc vím...“

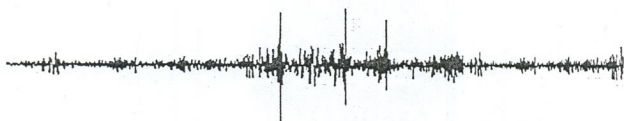
Znějící řeč. Již první večer programu jubilejního ročníku festivalu nám nabídl možnost pozorovat, co vše se v jeho letošním tématu skrývá. Lépe řečeno: co vše si v něm můžeme najít, když budeme mít uši na stopkách. V slavnostním zahájení se zcela očividně skrývala hrozba každému nezkušenému kamelotovi – když nebudeš mluvit tak, aby tě bylo slyšet, nikdo tě neuslyší. Pochybuji totiž, že se v začátku doneslo všem to, co by se slušelo slyšet. Ušlechtilá snaha docenit pamětními listy zasloužilost lidí, kteří významnou měrou přispěli a nadále přispívají k fungování našeho festivalu, tak vinou neschopnosti předávajících vyrovnat se s akustikou sálu trochu potratila na významu.

Znějící řeč, jež mnohdy nebyla slyšet. Škoda.

Slavnostní úvod nahradil výstup tří mladoboleslavských herců, recitujících milého Fránu. Rozdíl ve výrazu byl jasně patrný. Herci mluvili nahlas a zřetelně. Byli slyšet. Koneckonců jako profesionálové by měli zvládat práci s hlasem tak, aby mluvili srozumitelně. To se jim také povedlo, možná až moc. Přílišnou deklamací, s jejíž pomocí se snažili dosáhnout kýženého lyrického účinku, dosáhli právě jen toho, že jejich herecké výkony postrádaly na věrohodnosti. Verše přicházely o význam, který jim byl přisouzen. Problémem bylo i prostředí, v němž se recitovalo. Kulisy připravené pro představení Hrubínovy *Romance pro křídlovku* při slavnosti sice tolik nevadily, zde však byly do očí. A nejen to. Sami herci vypadali, jako by nevěděli, co si v atypickém prostoru počít. Zmatené poposedávání střídalo neustálé přešlapování na místě, pokusy zapojit kulisy působily rozpačitě. K tomu hudba – na housle hraná intermezza, jež měla zřejmě umocnit atmosféru Šrámkových obrazů a zároveň předejít možnému nebezpečí bezmyšlenkovitého vršení veršů do omrzení, navíc po chvíli začala budit dojem schematicnosti celého recitačního pásma. Recitačního pásma plného zajímavých myšlenek, avšak nevýrazných a nepříliš uvěřitelných výkonů.

Znějící řeč, co sice byla pořád slyšet, ale mnohdy bylo dost obtížné vydržet pozorně poslouchat. Podruhé škoda.

Závěr programu patřil mladoboleslavské inscenaci Hrubínovy *Romance pro křídlovku*. A to jak časově, tak výrazově. Dlouhodobě rozestavené kulisy konečně nabyly na důležitosti, staly se regulérní, plně využitou scénou pro dané představení. Torzo kolotoče, roztomilá střelnice, ledabyle vytvořená rampa představující břeh řeky, postel lákající k odpočinku. Vše najednou začalo působit hodnověrně. Herecké výkony se staly uvěřitelnými, srozumitelnými, zajímavými. Dostavila se očekávaná osvěžující dávka zábavy po předešlé mdlé produkci. Ne bezchybná, leč kvalitní. Romantický příběh nešťastné milenecké lásky, jenž potěší všechny, kteří si něčím podobným prošli, a rozčílí ty, kteří na to pořád ještě čekají. Tuctová, snadno předvídatelná zápleтка brzy zaujme a pobaví. Syntéza velkých slov a malých poselství možná donutí i přemýšlet. Herci nehrají na úkor textu, ba naopak: slouží mu. Vše prolíná pouťová muzika a divácky vděčné výstupy ztraceného dědečka po mrtvici. K tomu retrospektivně půlený hlavní hrdina, krásná Terina a traktor řídící hloupý hektor Viktor. Společnost máme kompletní. Několik postav se objevilo pouze jako hlas ze zvukařského pultu.

Znějící řeč, co vždy byla slyšet, i bez nutnosti vidět herce. Smířlivý závěr programu, kdy si již odpustím říkat škoda. Už proto, že to není zapotřebí.

Jakub Novosad

Reportáž točená na oprátce

UPOUTÁVKA

Šrámkova Sobotka je jedním z mála míst v Čechách, kde se mají diváci možnost setkat s unikátním filmovým materiálem dokumentujícím nejsmutnější okamžiky našich novodobých dějin. Ve spolupráci s Národním filmovým archivem bude předveden kompletní šestihodinový záznam vykonstruovaného procesu s národněsocialistickou poslankyní Miladou Horákovou a jejími dvanácti „společníky“. Téma letošního ročníku – Znějící řeč – zde nabude netušených rozměrů. V plné nahotě můžete pocítit „kulturu“ těch, kteří zastupovali v procesu totalitní režim – a v protikladu je možné ověřit si fakt, že existovali lidé, kterým ani potupa, mučení a hrozba bezprostřední smrti na jejich kultuře nic neubraly.

Tento záznam byl, pokud je nám známo, doposud promítnut v plné šíři pouze na loňském ročníku Letní filmové školy v Uherském Hradišti a chystá se jeho promítání na MFF v Karlových Varech. Program bude uveden pracovníci Národního filmového archivu, doprovodné slovo zajistí historik Mgr. Petr Koura.

Délka projekce dovede proces k rozsudku až v nadranních hodinách – tedy v čase, kdy na smrt čekající Miladu Horákovou nechali její vrahové pozorovat popravu ostatních tří spoluvězňů. Pro ty, kteří nevydrží až do konce, budou závěrečné momenty promítnuty před zítřejší filmovou projekcí.

Jan Smolka

Scrabblaiku

Každý, kdo si dnes pročítá poezii začínajících autorů, ať už na internetu nebo třeba při hodnocení literárních soutěží, si musel všimnout značné obliby haiku. Zájem je to na jednu stranu poněkud nepochopitelný, napsat dobrou haiku není o nic jednodušší než napsat jakoukoli jinou dobrou báseň, možná spíše naopak. Na druhou stranu je jasné, že jasné definované počty slabik mohou dodat začínajícímu tvůrci pocit, že alespoň zhruba ví, kam směřuje jeho snaha.

Je to vlastně také dobré jazykové cvičení. Sevřenost formy nutí autora vážit každou slabiku, přemýšlet nad jejím umístěním, vyřazovat i dobré nápady, které nezapadají do celkové koncepce.

Účastníky Šrámkovy Sobotky samozřejmě nemůžeme považovat za začátečníky. Proto jsme si pro ně připravili cvičení poněkud náročnější. Inspirací nám byla populární hra Scrabble. Během této hry má člověk před sebou mnohokrát sedm náhodně vylosovaných písmen české abecedy.

Co tedy opustit jednoduchý limit patnácti slabik a složit báseň, či spíše poetické sdělení, báseň je příliš vznešené označení pro naše hraní, jen z pouhých sedmi písmen? Navíc z písmen předem zadáných?

Přestože si na rozdíl od oficiálních pravidel Scrabblu povolíme zkratky a citoslovce, na první pohled se to zdá celé nemožné. Nezbývá než si to vyzkoušet. Co se dá vytvořit, vylosujeme-li písmena A, I, Í, M, N, U a Ý?

Válečná tragédie

MINA,
UÍÝ!

nebo:

Náročné studium matematických symbolů

MÍ I NÝ,
AU!

Pojďte si hrát s námi. Vylosovali jsme písmena E, I, L, R, T, U a Ý, co z nich dokážete složit? Na vaše pokusy čekáme v redakci, nejlepší z nich otiskneme v literární příloze.

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Vychází v Sobotce během konání 50. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 1. 7. do 8. 7. 2006. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 26674122. Evidenční číslo MK ČR E 15812.

Redakce: Jan HON, Jan CHROMÝ, Jiří JANUŠKA, Judita KABZANOVÁ, Marie KANTŮRKOVÁ, František MARTÍNEK, Jana MELKOVÁ, Jakub NOVOSAD, Vít PROKOPIUS, Ondřej ŠMEJKAL, Nelly VOSTRÁ

Vychází za přispění Studentského fondu FF UK a Královéhradeckého kraje.

SOUTĚŽ

TIRÁŽ

Dnes jsme pro vás připravili test znalostí nejen o Sobotce. Úspěšné řešení vám může napomoci k odhalení tajemství Šrámkova deníku.

1. Nejpopulárnější časopis Šrámkovy Sobotky je:
 - (a) Splav! – PSTG
 - (b) Svět motorů – DOCO
 - (c) Cosmogirl – DMOR
2. Fráňa Šrámek se narodil v roce:
 - (a) 1875 – ASEV
 - (b) 1876 – NVHC
 - (c) 1877 – OEOG
3. Zámek Humprecht leží ve výšce:
 - (a) 330 m. n. m. – RTŠV
 - (b) 340 m. n. m. – DPČI
 - (c) 350 m. n. m. – EĚÁO
4. Letošní reality show VyVolení vyhrál:
 - (a) Tony – ÍOUA
 - (b) Hadži – OSEI
 - (c) Josef Šlerka – ŠÍEA
5. Pod přezdívkou *Sultán* je na festivalu znám lektor:
 - (a) Libor Vacek – VDPN
 - (b) Radovan Lipus – VDVM
 - (c) Hana Kofránková – ÁSRY
6. 4 8 15 16 23...?
 - (a) 41 – EKON
 - (b) 42 – EKAI
 - (c) 43 – ESOI
7. Šrámkův dům má číslo popisné:
 - (a) 4 – JORH
 - (b) 5 – MORN
 - (c) 6 – MRVH
8. Šéfredaktorovi Splav!u se přezdívá:
 - (a) Superpredátor – TSAO
 - (b) Půlnoční jezdec – LSMY
 - (c) Konrád – TLMO
9. Manželka Fráni Šrámka se jmenovala:
 - (a) Milka – EOI!
 - (b) Geisha – AOY?
 - (c) Figaro – EIO!